

Aanpak mobiliteit om creatieve oploss

Gemeenten kunnen de CO₂-uitstoot in de stad op vele manieren verminderen. De inrichting van de stad veranderen is een aanpak voor de lange termijn. Op kortere termijn zijn een schoner gemeentelijk wagenpark, een betere doorstroming van het verkeer, meer ruimte voor fietsers en het stimuleren van fietsen en wandelen mogelijke keuzes. Voordelen: een beduidend betere luchtkwaliteit en minder fijnstof in de stad.

Verbind doelen van het mobiliteits- en luchtkwaliteitsbeleid met concrete vermindering van het energieverbruik, onder andere door maatregelen op het gebied van ruimtelijke ordening.

'Je kunt een stad zo inrichten dat die zo weinig mogelijk emissies van broeikasgassen veroorzaakt. Dat kan door de mobiliteitsvraag zo klein mogelijk te houden. En door een compacte stad te creëren, met veel voorzieningen en nuttige bestemmingen op korte afstand van elkaar.' Aldus Piet Rietveld, hoogleraar transport en economie aan de VU in Amsterdam. Zo'n compacte stad heeft veel hoogbouw in het centrum en de functies wonen, werken en voorzieningen zijn vermengd. 'Eigenlijk ga je terug naar de jaren dertig. Met overal weer een sigarenboer en een supermarkt om de hoek.'

Andere zaken aanpassen 'In de compacte stad liggen de dagelijkse voorzieningen op loop- of fietsafstand. Voor langere afstanden (en tussen ste-

den) is efficiënt openbaar vervoer voorhanden. 'Je kunt ook mensen minder snel laten rijden in de stad, onder meer door rotondes te maken', stelt Rietveld. 'Maar naast de stadsinrichting moet je ook andere zaken aanpakken. Bied bijvoorbeeld meer kansen aan niet-gemotoriseerd verkeer. Maak aantrekkelijke fiets- en wandelroutes door de stad. Zorg er met flankerend beleid voor dat ze worden gebruikt. Maak parkeren in de binnenstad bijvoorbeeld duur, vooral lang parkeren. Dan pakken mensen vanzelf vaker de fiets.'

Andere brandstoffen Het autoverkeer terugdringen om de CO₂-uitstoot te verminderen en de luchtkwaliteit in de stad te verbeteren, is één maatregel. En er is meer mogelijk. Zo rijdt het gemeentelijk wagenpark van Haarlem

en Tilburg inmiddels op aardgas. Nijmegen denkt er nog over na. Bij verbranding van aardgas ontstaan nageen genoeg geen vuile stoffen en wordt minder CO₂ uitgestoten. Tilburg besloot tot omschakeling op aardgas na vaststelling van haar luchtkwaliteitsplan in december 2004.

'Met een wagenpark van hooguit honderd wagens is het milieueffect natuurlijk niet zo groot. We hopen vooral op navolging door het bedrijfsleven', zegt Michiel de Voogd van de gemeente Tilburg. Half januari is in Tilburg een aardgastankstation geopend. De uitbater van het station wilde alleen aan de slag als hij genoeg klandizie zou krijgen. De gemeente zorgt daarvoor. 'Rijden op aardgas is pas rendabel bij meer dan 10.000 kilometer per jaar. Onze dienstauto's halen dat niet. Maar

vraagt zingen

De Fietsersbond heeft een speciaal uitgeruste meetfiets, met een laptop achterop en een videocamera op het stuur, waarmee onder meer de wachttijd bij stoplichten, het comfort van fietsstroken en eventuele omrij-afstanden worden vastgelegd.

een taxi wel, en ook koeriersdiensten, bezorgers en ziekenauto's. Die volgen inmiddels het goede voorbeeld van de gemeente.' Pure plantaardige olie is ook een goed alternatief voor diesel. Hier hebben de gemeenten Venlo en Leeuwarden goede ervaringen mee. Andere gemeenten laten hun buitendienstmedewerkers deelnemen aan een cursus 'Het nieuwe rijden'. Zuiniger rijden scheelt flink in brandstofverbruik en CO₂-uitstoot.

Bedrijfsvervoerplannen Een bedrijfsvervoersplan is ook een manier om het aantal dienstkilometers te beperken. Alkmaar is een succesvol voorbeeld. Medewerkers van deze gemeente worden verleid om de auto te laten staan en te kiezen voor het openbaar vervoer of de fiets. Methode: een stringent parkeerbeleid bij het stadskantoor, in combinatie met een fiets van de zaak of een trajectkaart voor bus en trein. Sinds de invoering van dit vervoersplan in 2001 is het autogebruik gehalveerd. Een speciaal aangestelde vervoercoördinator begeleidt de uitvoering van het plan, dat de aantrekkelijkheid van de gemeente als

werkgever verhoogt. Het plan dient tevens als voorbeeld voor het bedrijfsleven.

De luchtkwaliteit wordt ook beter en de CO₂-uitstoot minder als het stadsverkeer goed doorstroomt. Dus gelijkmatig rijden zonder al te veel af te remmen en op te trekken. Rijbanen worden gescheiden om inhalen te voorkomen, verkeerslichten worden vervangen door rotondes en dankzij brede middenbermen kunnen fietsers en wandelaars veilig oversteken. Dit systeem is met succes toegepast op doorgaande wegen in Hilversum, Apeldoorn, Utrecht en Zwolle.

Doorstroming Een vlotte verkeersdoorstroming is vaak gekoppeld aan een fietsvriendelijk beleid. 'Overal in Zwolle hebben fietsers altijd voorrang. Dat is al zo sinds 1978', zegt fietsambtenaar Rutger Eckhart. 'Ook op rotondes hebben fietsers voorrang. De wachttijd bij verkeerslichten wordt zo kort mogelijk gehouden. De binnenstad is zo veel mogelijk autovrij. Sinds een jaar kunnen mensen hun fiets gratis bewaakt parkeren in het centrum. Voor de gemeente zijn de kosten beperkt omdat mensen van de sociale werkplaats functioneren als bewakers.' De Fietsersbond heeft van 125 gemeenten een fietsbalans gemaakt. Hierbij worden steden langs een meetlat gelegd op hun fietsvriendelijkheid. Met een speciaal uitgeruste meetfiets, met een laptop achterop en een videocamera op het stuur, worden onder meer de wachttijd bij stoplichten, het comfort van fietsstroken en eventuele omrij-afstanden vastgelegd. Er zijn tot nu toe twee keer verkiezingen geweest voor de beste fietsstad van Nederland. Groningen en Veenendaal gingen met de eer strijken. Ook Apeldoorn, Zwolle, Harderwijk, Houten en Veenendaal scoorden hoog. ■

Aanpassen aan extreem weer

Eind 2005 werd ons land tweemaal getroffen door extreem weer. Zware sneeuwstormen en lage temperaturen leidden tot stilstand van treinen en chaos op de weg. In een aantal plaatsen werd noodopvang geregeld voor mensen die niet meer op tijd thuis konden komen. Klimaatverandering brengt ons vaker extreem weer, aan de koude en aan de warme kant. Hoe passen we ons mobiliteitsgedrag aan die extreme omstandigheden aan? Gaan we in de toekomst weer dichter bij ons werk wonen? Stappen we over van de auto op de trein of juist andersom? Naar deze vragen doet Piet Rietveld van de VU in Amsterdam onderzoek in het kader van het programma 'BSIK-Klimaat voor Ruimte'. Ook onderzoekt hij het effect van laag- en hoogwater op het functioneren van de binnenvaart en de reactie van bedrijven hierop.

Automobiliteit in steden terugdringen kan door het zo aantrekkelijk mogelijk maken om de fiets te pakken. Dit kan onder meer door gratis bewaakte fietsenstallingen in het centrum, prettige routes met zo weinig mogelijk autoverkeer en door de wachttijden bij verkeerslichten zo kort mogelijk te houden.

Trap 'ns wat vaker naar je baas

Ook gemeenten kunnen meedoen aan de campagne 'Trap 'ns wat vaker naar je baas', georganiseerd door COS Nederland. De werkgever geeft minimaal één cent per afgelegde kilometer. Het bijeengetrapte bedrag gaat naar een goed doel in de Derde Wereld. Deze ludieke actie startte in 1992 in Zeeland met vierhonderd deelnemers. In 1998 waren dat er tien keer zoveel. Ook andere provincies doen sindsdien mee. Dit leidde tot 25.000 deelnemers in 2005. Samen legden ze 14 miljoen kilometer af. Met het geld worden onder meer fietsenmakers opgeleid in de townships van Zuid-Afrika, die hun werkplaats krijgen in afgedankte zeecontainers. Een derde van de bijeengetrapte fietskilometers is autovervangend. 'In het vervoermanagement is dat een aardverschuiving, want bij carpooling liggen de cijfers heel wat lager', zegt coördinator Ad Phernambucq. Toch is hij niet tevreden. 'In vier jaar tijd zijn we gestegen van 15.000 naar 25.000 deelnemers. Dat lijkt veel, maar het is niet genoeg. In Zeeland woont slechts 2 procent van alle werknemers in Nederland. Daarvan doen nu 4.500 mensen mee. Als je dat aantal vermenigvuldigt met 50, kom je op voor Nederland op een veel hoger getal uit.'

De veegwagens van de gemeente Venlo rijden op koolzaaddiesel.